

28^η Οκτωβρίου

Έναρξη Β' Παγκόσμιου Πολέμου

- ▶ Τα ξημερώματα της 1ης Σεπτεμβρίου 1939, η Γερμανία επιτέθηκε στην Πολωνία. Ο γερμανικός στρατός, αιφνιδίασε τους Πολωνούς και κατέλαβε την χώρα.
- ▶ Στις 17 Σεπτεμβρίου, η Σοβιετική Ένωση εισέβαλε στην Πολωνία από τα ανατολικά και κατέλαβε την υπόλοιπη χώρα.
- ▶ Η Βαρσοβία δέχθηκε ανηλεείς βομβαρδισμούς από την πολεμική αεροπορία και το γερμανικό πυροβολικό. Τελικά παραδόθηκε στις 27 Σεπτεμβρίου, ενώ στις 8 Οκτωβρίου προσαρτήθηκαν στο Ράιχ μεγάλες περιοχές της χώρας.
- ▶ Η Αγγλία και η Γαλλία αναγκάστηκαν να κηρύξουν τον πόλεμο στη Γερμανία αλλά χωρίς ακόμα να κινητοποιήσουν όλες τους τις δυνάμεις, γι' αυτό και η περίοδος που ακολούθησε έμεινε γνωστή ως ο «Γελοίος Πόλεμος» γιατί, παρά την κήρυξη πολέμου, οι περισσότεροι στρατιώτες παρέμεναν άμαχοι.

Συμμετοχή Ελλάδας στον Β' Παγκόσμιο

- ▶ Η Ελλάδα εισήλθε στον πόλεμο, κατόπιν απόρριψης τελεσίγραφου των Ιταλών, σύμφωνα με το οποίο ζητούσαν ελεύθερη διέλευση στην χώρα και κατάληψη στρατηγικών της σημείων.
- ▶ Οι Ιταλοί επιτέθηκαν στην χώρα το πρωί της 28ης Οκτωβρίου.

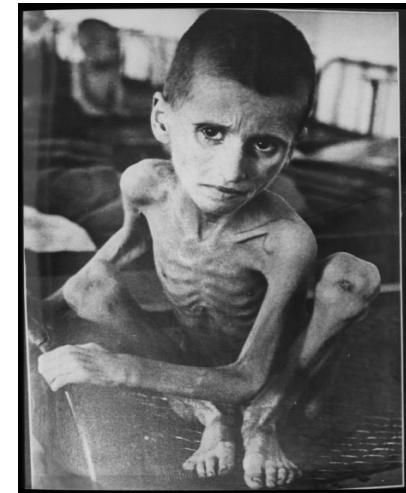
Η δικτατορία του Μεταξά

- ▶ Ο **Ιωάννης Μεταξάς** γεννήθηκε στην Ιθάκη στις 12 Απριλίου 1871 και πέθανε στην Αθήνα στις 29 Ιανουαρίου 1941 ήταν Έλληνας πολιτικός, στρατιωτικός και δικτάτορας. Ως αξιωματικός του Ελληνικού Στρατού έλαβε μέρος στους Βαλκανικούς πολέμους. Επίσης, διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο και στον Εθνικό Διχασμό συντασσόμενος με την παράταξη των βασιλοφρόνων αντιβενιζελικών και το 1917 εξορίστηκε στην Κορσική. Με την επιστροφή του ίδρυσε το κόμμα των Ελευθεροφρόνων, το οποίο κατάφερε πολλές φορές να εισέλθει στη Βουλή συγκεντρώνοντας όμως χαμηλά ποσοστά.

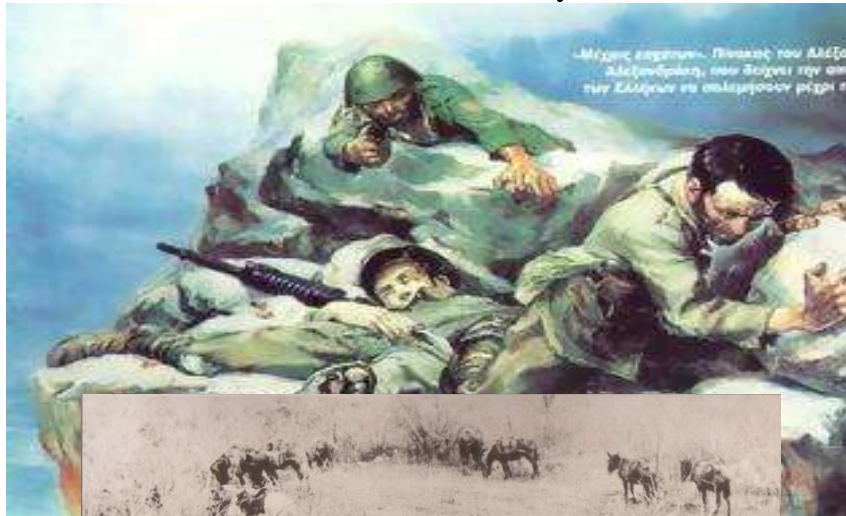
Συνθήκες στην Κατοχή

Ανάμεσα στα πολλά βάσανα που πέρασε ο ελληνικός λαός την περίοδο της Κατοχής, το πιο τρομερό ήταν η μεγάλη πείνα, από την οποία ειδικά τον πρώτο χρόνο (1941-1942) πέθαναν χιλιάδες άνθρωποι.

Οι κατακτητές άρπαξαν από τη χώρα ό,τι τους ήταν χρήσιμο για τον πόλεμο που συνέχιζαν με άλλες χώρες: τρόφιμα, πρώτες ύλες από τα εργοστάσια, μεταφορικά μέσα, χρήματα και καύσιμα.

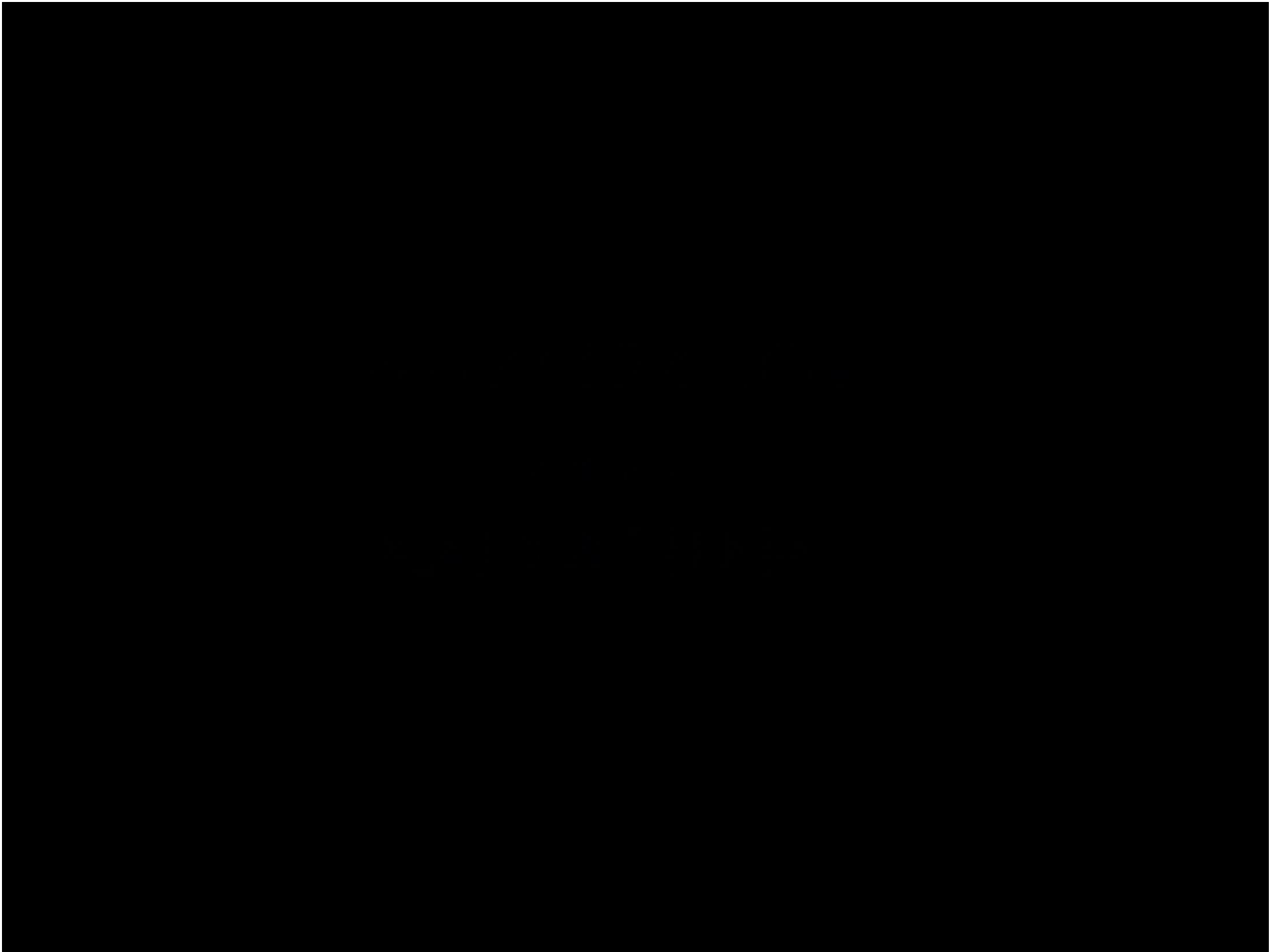
Η ναζιστική ιδεολογία των Γερμανών στηριζόταν στο ρατσισμό, θεωρούσε δηλαδή τους άλλους λαούς κατώτερους από αυτούς και ότι για αυτό έπρεπε να τους υπηρετούν αλλά και να θυσιαστούν αν αυτό ήταν απαραίτητο για τις ανάγκες της Γερμανίας. Ληλατούσαν λοιπόν τη χώρα χωρίς να νοιάζονται αν θα κατάφερνε να επιζήσουν την Κατοχή.

Έπεσε μεγάλη φτώχεια γιατί έκλεισαν εργοστάσια και μαγαζιά και ο κόσμος έμεινε χωρίς δουλειά.
Επίσης τα λεφτά έχασαν την αξία τους γιατί οι κατακτητές τύπωναν δικά τους σε μεγάλες

ποσότητες.

Τα παιδιά του Σαράντα

Τα παιδιά του σαράντα
φοβισμένα πουλιά
τριγυρνούσαν στους
δρόμους
κοκκαλιάρικα, ωχρά

Στην γραμμή περιμένουν
και για ώρα πολλή
σε μικρό κατσαρόλι
να τους βάλουν φαί

Το ψωμί και το λάδι
όνειρο ήταν γι'αυτά
και νερόβραστα όσπρια
τρώγανε τακτικά

Κι η σειρήνα σαν χτύπαγε
φεύγανε βιαστικά
καταφύγιο ευρίσκανε
σε υπόγεια υγρά

Φυλαξέ μας πατέρα
στοργικέ μας Χριστέ
τέτοιον άλλοτε πόλεμο
να μη δούμε ποτέ

Συνεντεύξεις Ελληνίδων και Ελλήνων μαρτύρων από την περίοδο της γερμανικής Κατοχής στην Ελλάδα

▶ Ελένη Σαββατιανού-Γεωργαντά

«Ο χώρος αυτός ήτανε χώρος βασανιστηρίου και κρατήσεως κρατουμένων Ελλήνων από όλες τις περιοχές της Ελλάδας σχεδόν. Γινόντουσαν φοβερά βασανιστήρια τα οποία ε, εδοκίμαζε ο κρατούμενος όταν έμπαινε σ' αυτό το χώρο. Εγώ θα πω «Ποτέ φασισμός». Διότι ό,τι είδαν τα μάτια μου, που ήμουνα τότε σε ηλικία δεκαεφτά χρονών, ήρθα εδώ γιατί ήμουνα στην αντίσταση αυτό ήταν όλο μου το αμάρτημα».

▶ Μανώλης Γλέζος

«Λοιπόν, έχουμε περάσει τη μια η ώρα, το κατέβασμα της σημαίας. Και πάω στο σπίτι και βλέπω ένα κουβάρι τη μάνα μου, στα σκαλοπάτια. Πάω και της λέω, "Μάνα", πετάχτηκε απάνω, με βουτάει από δω και λέει, "σουτ να μην ξυπνήσουνε οι άλλοι. Πάμε στην κουζίνα. Πού ήσουν;". Εγώ, ανοίγω το σακάκι, ανοίγω το πουκάμισο και της δείχνω το κομμάτι. Δε μου λέει τίποτα. Μ' αγκαλιάζει, με φιλάει και μου λέει πήγαινε κοιμήσου. Το πρωί, ακούω τον πατριό μου να λέει, "πού ήτανε χτες το βράδυ ο μεγάλος σου γιος;" Και του απαντάει, "Ανέβα πάνω στην ταράτσα και κοίταξε την Ακρόπολη"».

Συνεντεύξεις Ελληνίδων και Ελλήνων μαρτύρων από την περίοδο της γερμανικής Κατοχής στην Ελλάδα

▶ Έφη Παπαθεοδώρου

«Και η Αντίσταση στην, στο Αγρίνιο έσωσε όλους τους Εβραίους, ήτανε 80 οικογένειες, δηλαδή ήτανε 80 νομίζω άτομα, τους έσωσε, δηλαδή τους έκρυψε στα χωριά επάνω, δεν τους παρέδωσε. Και αυτό δεν το ξέρει ο πολύς κόσμος, το Αγρίνιο ήτανε ηρωική πόλη, είχε τρομερή Αντίσταση, Ανταρτομάνα όπως λέγεται και είχε πάρα πολλά θύματα. Η Έφη Παπαθεοδώρου αφηγείται πώς εκείνη και η οικογένειά της είχαν αναπτύξει στενούς δεσμούς με την ελληνοεβραϊκή οικογένεια Μάτσα στη διάρκεια της Κατοχής. Επιπλέον, περιγράφει την καθημερινότητα στο χωριό και πώς οι Εβραίοι του Αγρινίου σώθηκαν όλοι, μία απ' τις ελάχιστες περιπτώσεις διάσωσης στην κατεχόμενη Ελλάδα».

▶ Μηνάς Σαμπετάι

«Οπότε φτάνουμε στον Σεπτέμβριο του '43 [1943], που οι Γερμανοί θέλουν να παν να δηλωθούμε. Το ΕΑΜ, η ΕΠΙΟΝ στην οποία εγώ ήμουν ενταγμένος δίνει κατεύθυνση να μην πάει να δηλωθεί κανένας. Ο πατέρας μου, ο οποίος είχε κάνει τέσσερα χρόνια στη Γερμανία, μου λέγε οι Γερμανοί δεν είναι ψεύτες, είναι ειλικρινείς, είναι ντόμπροι και τα λοιπά και γω θα πάω να δηλωθώ».

Συνεντεύξεις Ελληνίδων και Ελλήνων μαρτύρων από την περίοδο της γερμανικής Κατοχής στην Ελλάδα

▶ Ναταλία Νταμπίζα

«Σκουμπωμένα τα μανίκια έτσι πάνω. Με άρβυλα, μπότες τι είχαν. Γκραπ γκρουπ, γκραπ, γκρουπ, πέρασαν την αυλή. Ανέβηκαν τα σκαλιά, το πλατύσκαλο μέσα, μετά, μετά δεν τους θυμάμαι, μόνο που ο ένας απ' αυτούς μας τράβηξε τη ριπή. Και μετά δεν, ήμουν μπρούμυτα 'γω, δεν, δεν τους είδα, μετά ο άλλος που μπήκε στην πόρτα και πυροβόλησε ξανά τη μαμά».

▶ Χάιντς Κούνιο

«Και όταν έγιναν τα πρώτα τα μέτρα, τους έπιασε όλους τρόμος. Τότε καταλάβαμε καλά ότι κάτι δεν θα πάει καλά. Ήταν πολύ άσχημα. Γκέτο. Γκέτο, τότε δεν είχαμε ιδέα τι είναι το γκέτο. Ξέραμε τι θα πει γκέτο, αλλά τα καινούρια τα γκέτο, ξυλοκόπημα αν δεν έκανες, αν δεν έστριβες το κεφάλι σου κατ' αυτόν τον τρόπο [δείχνει την κίνηση με το κεφάλι], όταν περνούσε ένας αξιωματικός των Ες Ες ή οιοποιοσδήποτε αξιωματικός».

▶ Αργύρης Σφουντούρης

«Ήταν τελείως τυχαίο ότι επιζήσαμε οι αδερφές μου και 'γω, γιατί θα μπορούσαμε κάλλιστα να είχαμε εκτελεστεί, τη στιγμή που όταν ακόμα οι Γερμανοί δεν είχαν φύγει, ανοίξαμε την αυλόπορτα για να βγαύμε, αφού καιγόταν το σπίτι, και δε βρήκαμε το πατέρα μας στο κήπο ή κάπου κάτω».